

"Όταν στα 1646, ο Ιππότης ντέ Γκόζ γυρίζοντας στη Γαλλία πέρασε από τη Φλωρεντία, συνάντησε ένα άγαρκο ώς 13 χρόνων που του έκανε ευχάριστη εντύπωση. "Ο μικρός μιλούσε παράξενα τὰ γαλλικά καί τραγουδοῦσε χαριτωμένα μέ τή συνοδεία τῆς κιθάρας του. "Ο Ιππότης συμφώνησε μέ τούς γονεῖς του νά τόν πάρη μαζί του. Καί ὁ ἄλλος ὑπάτριδης πού σκέφτηκε νά τόν προσφέρει γιά δῶρο στή δούκισσα τῆς "Ορλεάνης τῆν Δεσποινίδα Μοντανισί, δέν θά μπορούσε ποτέ νά φαντασθῆ τί τήν ἴδια ὥρα χάριζε στήν Γαλλία τή μεγαλύτερη μουσική τῆς δόξα τοῦ 17ου αἰῶνος. Αυτό μικρό ἄγαρκο τὸ ἔλεγαν "Ιωάννη-Βαπτιστὸ Λούλλι.

Γιά λίγο διασκέδασε τήν κυρία του μέ τήν παράξενη διάλεκτό του καί τὸ τραγοῦδι του. Μά ὅταν ἔμαθε καλά τὰ γαλλικά καί ἔπαψε νά τῆς ἀρέσει, ἡ Δεσποινὶς Γαλλισιό, τὸν ἔβγαλε ἀπὸ τὰ σαλόνια τῆς καί τὸν ἔστειλε στήν κοῦζίνα τῆς. "Ο Λούλλι ἔτσι ἔγινε ἕνα ἀπὸ τὰ ἄπειρα μαρμιτόνια πού βοηθοῦσαν τὸν ἀρχιμάγειρο. Δέν ἔξεροε ἂν ὁ καινούργιος προϊστάμενος ἦταν ευχάριστος ἀπὸ τὸ καινούργιο μαρμιτόνι. μά τὰ ἄλλα παιδιά ἦταν ἐνθουσιασμένα μαζί του καί μέ τὰ τραγοῦδάκια πού αὐτοσχεδίαζε.

Μιά μέρα ἡ δούκισσα τῆς "Ορλεάνης ἔδινε μεγάλη δεξίωση. "Αφοῦ τὰ μαρμιτόνια καί ὁ ἀρχιμάγειρος σκοτώθηκαν στή δουλειά, ἦρθε ἐπὶ τέλους ἡ ὥρα πού θά ἔβγαιναν καί θά ἠρῶχαζαν... Μά μόλις ἔβγαιναν λίγο, ὁ Λούλλι νιάντηκε ἀπάνω. "Ἐτρέξε γρήγορα καί ἔφερε κατασφόλες, πιάτα, ποτήρια, ταψιά, καί ὅτι ἀκόμα βρῆκε στήν κοῦζίνα, καί ἄρχισε νά μοιράζῃ ἀπὸ ἕνα κομμάτι στὸν κάθε φίλο του. "Ἐτσι ἐτοιμάστηκε μιά πρόχειρη... τζαζ-μπάντ!... "Ο Λούλλι ἔτρεχε ἀπὸ τὸν ἕνα στὸν ἄλλο καί τοῦ ἔλεγε τι θά ἔπρεπε νά κἀνῃ ὅταν θά τοῦ ἔγνεφε. Καί ἀφοῦ τὰ εἰτοίμασε ὅλα, πήρε στὸ χέρι ἕνα μπασοτόνι καί ἀνέβηκε στήν καρδέλα του σὰν σωστός διευθυντῆς ὀρχήστρας.

"Ἐπειτα ἀπὸ μερικές δοκιμές, τὰ μαρμιτόνια, σκαμμένα στὰ γέλια, κατάλαβαν τι ἔπρεπε νά παίξουν καί χωρὶς γνεψίματα μάλιστα. "Ἐτσι σὲ λίγο τὸ καινούργιο τραγοῦδάκι τοῦ Λούλλι, ἀντήχησε ὀ ἄλο τὸ μέγαρο. "Ο εὐγενεῖς πάνω στὰ σαλόνια τοῦ ἀνησυχῆσαν καί ὁ κόμης τοῦ Νοζάν κατέβηκε βιαστικὸς κάτω νά δῆ τι συμβαίνει: Βρῆκε τὸν Λούλλι νά διευθύνῃ... τήν ὀρχήστρα του καί τὰ μαρμιτόνια νά λένε καί νά ξαναλένε τὸ τραγοῦδάκι πού ἔμεινε περίφημο:

«Στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ,
φίλε μου Πιερό...»

"Ο κόμης διάταξε τὸν Λούλλι νά τὸν ἀκολουθήσῃ μέ τὸ βιολί του, κι' ἔτσι ἐκείνο τὸ βράδυ ὁ μικρός "Ιταλὸς ἔπαιξε γιά πρώτη φορά "μπρὸς στὸν πὸ ὀριστοκρατικὸ κόσμο. Μά δέν ἦταν καί ἡ τελευταία.

"Ἡ δούκισσα τοῦ Μοντανισί, ὅταν ἀνελήφθη τὸ ἄγνωστο αὐτὸ ταλέντο, δέν τὸ ὄφρασε νά χορῆ καί ὁ Λούλλι ἐσπούδασε μέ ἐξοδὰ τῆς οὐτοῦς καλλιτέρες μουσικοῦ τῆς ἐποχῆς του. Μά ἡ δούκισσα εἶχε μερικά ἐλαττώματα πού τήν ἔκαναν γελοία. "Ἦταν περήφανη, δειλῆ, φιλόδοξη, Πολλοὶ ἀντίπαλοι τῆς ἔκαναν σάτυρες ἐναντίον τῆς, καί ὁ Λούλλι, πού τὸν παρέσυρε τὸ σατυρικὸ πνεῦμα του, τάχθηκε μέ τὸ μέρος τους. "Απὸ αὐτὸ ἔμας ἔλασε τῆς ὑποστήριξη τῆς κυρίας του, μά

δέν ἄργησε νά βρῆ ἄλλη, πολὺ ἀνώτερη: τήν ὑποστήριξη τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'.

Μιά παράβοις μᾶς λέει ὅτι ὁ Λούλλι μπόρεσε νά δώσῃ μιά μεγάλη χαρὰ στὸ Λουδοβίκο, ὅταν ἦταν ἀκόμα Διάδοχος. Κι' ὅταν ὁ Λουδοβίκος ἦρθε στὸ θρόνο, δέν ἔξεσσε τὸ μουσικὸ του. Τὸν ἔβγαλε πρῶτα - πρῶτα στήν ἐπίσημη ὀρχήστρα του, μά γρήγορα δημιουργήσε μιά ἄλλη, ἐπὶ μικρὰ βιολιά, γιά τὰ τὸν κἀνῃ διευθυντῆ τῆς. Τότε ὁ Λούλλι γνώρισε καί τὸν Μολιέρο. "Ἐγιναν γρήγορα φίλοι, καί ὁ Μολιέρος ἔγραφε τῆς κωμῶδιες, ἐνῶ ὁ Λούλλι εἰτοίμαζε τήν μουσική τους.

"Ἡ μεγάλη εὐνοία τοῦ Λουδοβίκου ἔκανε πολλοὺς ἐχθροὺς στὸν Λούλλι, μά καί τὸν ἴδιο κατέστησε ἀρκετὰ θρασύ.

"Ἐτσι μιά μέρα πού ἐπρόκειτο νά δοθῆ ἡ «πρώτη» τοῦ καινούργιου του ἔργου, ἡ «"Αρμιδάς» κόντεψε νά χάσῃ τήν φίλια τὸ βιολιῆ: ἡ παράστασις ἄρουσσε ν' ἀρχίσῃ καί ὁ Λουδοβίκος δυσαρρεστημένος ἔστειλε νά ποῦν στὸν Λούλλι*.

— "Ο Βασιλεὺς περμιένη.

Κι' ἐκείνος ἀπάντησε:

— "Αεθλίε λαίπὸν τὸν Βασιλέα νά περμιένη: Εἶναι ὁ κύριος ἐδῶ μέσα καί... μπορεῖ νά κἀνῃ ὅτι θέλει! "Όταν τὸ ἔργο ἄρχισε, ὁ αὐλικὸς δὲ χειροκροτήσαν γιαι καί ὁ βασιλεὺς δέν ἔκανε τὸ ἴδιο. Μά ὁ Λούλλι δέν τάχασε. Ξανάδωσε μιά παράστασι τῆς «"Αρμιδάς», μόνο γιά τὸν ἑαυτὸ του καί γιά κανένα ἄλλον.

"Όταν ὁ Λουδοβίκος ἔμαθε ὅτι ὁ Λούλλι μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἀγαπᾶ καί βρίσκει ὠραίο αὐτὸ τὸ ἔργο του διάταξε νά τὸ ξαναπαρουσιάσῃ στήν Αὐλή, καί αὐτῆ τὴν φορὰ τὰ χειροκροτήματα ἔπεσαν βροχῆ.

Μιά ἀπὸ τῆς ὀπερῆς του πού ἄρρεπε περισσότερο καί πού ἐνθουσίασε τὸν βασιλέα, ἦταν ὁ «"Ατυς». "Ἐνα τραγοῦδάκι ἀπὸ τὸν «"Ατυ» ἔκανε τότε μεγάλο φουρῶρε. Τό:

«"Ο «"Ατυς» εἶναι πολὺ εὐτυχισμένος.

Λένε μάλιστα ὅτι ὁ Λουδοβίκος τήν μέρα πού παντρεύτηκε τήν κυρία ντὲ Μαυτενόν, τὴν ρώτησε:

— Ποιά εἶναι ἡ ἀγαπημένη σας ὀπερα, Κυρία;

— "Ο «"Ατυς», ἀπάντησε ἐκείνη, ξέροντας τὰ γούστα τοῦ Λουδοβίκου.

— "Ἐί τότε μπορῶ νά σᾶς πῶ, εἶπε χαμογελώντας ὁ Βασιλεὺς-Ἥλιος, ὅτι ὁ «"Ατυς» εἶναι πολὺ εὐτυχισμένος!

"Ο Λούλλι ὄηρξε πάντα καλὸς πατέρας, καλὸς σύζυγος καί καλὸς φίλος. Καί ὅμως ἂν διαβάσῃ κανεὶς τῆς κρίσεις πού κάνουν γι' αὐτὸν οἱ σύγχρονοι τὸ ποιητῆ, συγγραφεῖς κ. λ. π. θά παραξενευθῆ ὅταν δῆ πῶς τὸν παρουσιάζουν οὔτε λίγο, οὔτε πολὺ, σὰν τέρας. Μόνον ἡ κυρία ντὲ Σεβινιέ, ἡ πάντοτε ειλκρινῆς, μᾶς μιλά καλὰ γι' αὐτόν.

Αὐτῆ ἡ στάσις μπορεῖ ἔσκολα νά ἐξηγηθῆ. "Όλα αὐτὰ τὰ μεγάλα πνεύματα, πού ὅτι ἔκαναν τὸ ἔκαναν γιά νά τραβήξουν τὴν προσοχή τοῦ βασιλέως, δέν μπορούσαν νά ὑποφέρουν ὅταν ἔβλεπαν τήν εὐνοία πού ὁ Λουδοβίκος ἔδειχνε στὸν ζένο. "Ακόμα συνέβη καί κάτι ἄλλο πού μεγάλως τὴν ἐχθρα του.

"Ο Λούλλι εἶχε βρῆ ἕνα θαυμάσιο βοηθὸ γιά τὰ λιμπρέτα τῶν ἔργων του, τὸν ποιητῆ Κυνῶ, Μέσα σ'

άλλα, του είχε γράψει και το λιμπρέττο της «Ίσιδος». Αυτό έχει για υπόθεσι τις αγάπες του Διός και της Ήρας, καθώς και την ζήλεια της Ήρας. Μά σ' αυτό το θέμα η κυρία ντέ Μοντεσπάν, που τότε άρχισε να βλέπει ότι ο βασιλεύς την παραμελούσε για το χατήρι της Μαιντενόν, νόμισε ότι η ζήλεια της Ήρας ήταν πραγματικά ένας υπαιτιγμός γι' αυτή την Ίσιδα, και ο Κυνώ διατάχθηκε να φύγει από την Αούλη.

Ο Λούλλι βρέθηκε τότε χωρίς βοηθό. Στην άπελπισία του ζήτησε λιμπρέττα απ' όλους τους συγγραφείς. Οι πιο μεγάλοι προσεφέρθησαν, ανάμεσα σ' αυτούς και ο Λαφονταίν. Μά αυτοί όλοι που ήταν θαυμάσιοι ως δραματικοί, δέν μπορούσαν να γίνουν και ύποφερτοι λυρικοί. Το ένα πίσω απ' τ' άλλο ο Λούλλι άναγκαζότανε να στέλνει πίσω τά έργα τους με την παράκληση να τά διορθώσουν να τά κάνουν πιο ταιριαστά με την μουσική του. Έτσι γύρισε πίσω στον Λαφονταίν τρία λιμπρέττα που του έτοιμάσε, την «Δάφνη», την «Αστραία», και την «Γαλάτεια». Τότε ο ποιητής θυμωμένος ξέσπασε μ' όλη του την άστυξη κατά του Λούλλι, του γυιού ενός πρώην μυλιονά, όπως τον έλεγαν.

Δέν γνωρίζομε καλά-καλά πώς, μά τά βέβαιο είναι ότι κατάρθωσαν να φανατίσουν κι' αυτόν τον κληροκατά του δυστυχισμένου μουσικού.

Έτσι, όταν ο Λούλλι κινδύεψε μιá φορά να πεθάνη, η έκκλησία του άρνήθηκε την «άφεσι των άμαρτιών του». Και όταν ο δυστυχισμένος Ίταλός έρώτησε τι έπρεπε να κάνει για να τον συγχωρήσει η Έκκλησία, ο πνευματικός του άπάντησε ότι έπρεπε να καταστρέψει την «Άρμίδα του».

Ο ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ